

Sygn. akt I CSK 203/09

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 stycznia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Hubert Wrzeszcz (przewodniczący)

SSN Zbigniew Kwaśniewski (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa E. C. i W. C.
przeciwko Spółdzielni Mieszkaniowej C. w P.
o stwierdzenie nieważności uchwały,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 15 stycznia 2010 r.,
skargi kasacyjnej powodów od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 26 czerwca 2008 r., sygn. akt IV Ca (...),

uchyla zaskarżony wyrok oraz wyrok Sądu Rejonowego w P. z dnia 4 marca 2008 r. oznaczony sygn. akt I C (...), znosi postępowanie w sprawie oraz przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w P. do rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania apelacyjnego i kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 4 marca 2008 r. Sąd Rejonowy w P. oddalił powództwo przeciwko pozwanej Spółdzielni Mieszkaniowej o stwierdzenie nieważności uchwały jej Zarządu nr 4/07 z dnia 15 czerwca 2007 r. i o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli. Sąd ten uznał kwestionowaną uchwałę za spełniającą wymogi określone ustawą z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych, a w konsekwencji przyjął brak podstaw do uznania tej uchwały za nieważną. W rezultacie ocenił, że brak jest również podstaw do zobowiązania pozwanej do złożenia oświadczenia woli określonej treści przyjmując, że roszczenie to „... mogłoby się zrealizować”... w razie uznania uchwały Zarządu za nieważną.

Sąd drugiej instancji – Sąd Okręgowy w P. oddalił apelację powodów, w której skarżący zarzucili nieważność uchwały Zarządu sprzecznej z prawem i skutkującej nieprawidłowe wyodrębnienie ich lokalu, a nadto wnieśli o ustanowienie przez Sąd odrębnej własności przedmiotowego lokalu na podstawie art. 49 ust. 1 u.s.m.

W ocenie Sądu odwoławczego apelujący żądali uznania uchwały nr 4/07 za nieważną wskazując na sprzeczność jej postanowień z dobrymi obyczajami oraz na skutek w postaci naruszenia ich praw jako członków spółdzielni. Okoliczności te nie uzasadniają uznania uchwały za nieważną, a mogą ewentualnie doprowadzić do jej uchylecia, czego jednak apelujący nie żądają, stwierdził Sąd drugiej instancji. Ponadto ocenił, że apelujący nie udowodnili istnienia przesłanek z art. 42 § 3 pr. spółdzielczego, a nadto nie dopatrył się, by zaskarżona uchwała naruszała przepisy ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych. Sąd odwoławczy uznał, że uchwałę podjął uprawniony organ w przewidzianej przez art. 42 ust. 2 u.s.m. formie pisemnej, a sama uchwała zawiera wszystkie niezbędne elementy opisane w art. 42 u.s.m. Zarzuty skarżących naruszenia przepisów art. 41 ust. 1 pkt 1 i 2 u.s.m. i art. 21 ust. 1 u.s.m. ocenił Sąd Okręgowy za pozostające bez wpływu na treść zaskarżonej uchwały, podobnie jak zarzut skarżących sprzeczności uchwały z art. 43 ust. 5 u.s.m., który to przepis został uznany za niestanowiący podstawy wydania zaskarżonej uchwały.

Wyrok Sądu Okręgowego powodowie zaskarżyli w całości, opierając skargę kasacyjną na obu podstawach. W ramach pierwszej podstawy kasacyjnej skarżący zarzucili naruszenie art. 43 ust. 5 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (tj. Dz. U. 2003 r. Nr 119, poz. 1116 ze zm.) oraz art. 42 § 2-4 ustawy z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (tj. Dz. U. 2003 r. Nr 188, poz. 1484) przez

błędne przyjęcie, że powodowie dochodzą wyłącznie stwierdzenia nieważności uchwały jako sprzecznej z przepisami prawa, a ich roszczenie nie obejmuje żądania uchylenia uchwały;

Zarzuty mieszczące się w ramach drugiej podstawy kasacyjnej obejmują naruszenie:

- art. 378 § 1 k.p.c. przez nieuwzględnienie z urzędu nieważności postępowania w sytuacji orzekania przez sąd rejonowy w sprawie, w której właściwy jest sąd okręgowy bez względu na wartość przedmiotu sporu (art. 379 pkt 6 k.p.c. w zw. z art. 17 § 1 pkt 4² k.p.c.);
- art. 386 § 1 k.p.c. przez oddalenie apelacji powodów pomimo istnienia w wyroku Sądu I instancji sprzeczności istotnych ustaleń sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego;
- art. 378 § 1 k.p.c. przez nierozpoznanie istoty sprawy wskutek nieodniesienia się do tych zarzutów apelacji powodów, w których wskazywali na żądanie uchylenia uchwały i przesłanki uzasadniające to żądanie.

Skarżący wnieśli o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Pozwana Spółdzielnia w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła alternatywnie także o oddalenie tej skargi oraz zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, twierdząc, że powodowie dochodzili wyłącznie stwierdzenia nieważności uchwały nr 4/07 z dnia 15 czerwca 2007 r.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała uwzględnieniu, ponieważ zasadnie zarzucili skarżący, że Sąd drugiej instancji – z naruszeniem art. 378 § 1 k.p.c. – nie wziął z urzędu pod rozagę nieważności postępowania.

Powodowie domagali się w pozwie z dnia 20 września 2007 r. stwierdzenia nieważności uchwały nr 4/07 Zarządu pozwanej Spółdzielni z dnia 15 sierpnia 2007 r., wnosząc alternatywnie w końcowej części pozwu o wydanie postanowienia o uchyleniu zaskarżonej uchwały. Stosownie do obowiązującego od dnia 20 marca 2007 r. przepisu art. 17 pkt 4² k.p.c. do właściwości sądów okręgowych należą sprawy o uchylenie, stwierdzenie nieważności albo o ustalenie nieistnienia uchwał organów osób prawnych lub jednostek organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa

przyznaje zdolność prawną. Sądem rzeczowo właściwym do rozpoznania tej sprawy w postępowaniu pierwszoinstancyjnym był więc sąd okręgowy, skoro powodowie domagali się stwierdzenia nieważności lub uchylecia uchwały Zarządu, a więc uchwały organu osoby prawnej, którą jest pozwana Spółdzielnia.

Tymczasem sprawę rozpoznał w postępowaniu pierwszoinstancyjnym Sąd Rejonowy w P., a w postępowaniu apelacyjnym Sąd Okręgowy w P., zamiast Sądu Apelacyjnego. Ponieważ sąd rejonowy orzekł w sprawie, w której sąd okręgowy był właściwy bez względu na wartość przedmiotu sporu, przeto zaszła nieważność postępowania z mocy art. 379 pkt 6 k.p.c., której – z naruszeniem art. 378 § 1 k.p.c. – nie wzięt z urzędu pod rozwagę Sąd drugiej instancji.

W tej sytuacji Sąd Najwyższy, który z mocy art. 398¹³ § 1 k.p.c. w granicach zaskarżenia także bierze z urzędu pod rozwagę nieważność postępowania, orzekł jak w sentencji, działając na podstawie art. 386 § 2 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 108 § 2 k.p.c.